



## Les persecucions

**E**ls atacs de 1391, i les prohibicions i ordres de marginació varen fer que bona part de la població jueva optés pel baptisme, per així salvar la pell i els béns, i viure amb una certa, sovint fictícia, tranquil·litat. Les persones converses hagueren d'enfrontar-se a noves i no pas menors dificultats. Eren malvistes i mal acceptades per la societat cristiana, que sovint les titllava d'oportunisme i falsedat; la comunitat jueva, per la seva banda, les acusava d'haver traït la fe dels avantpassats. Per fer-ho encara més difícil, com que rebien una formació ínfima i del tot incompleta en qüestions de religió cristiana, molt sovint incorrien en errors tant de pràctica com de pensament i doctrina, i continuaven, conscientment o inconscientment, comportant-se segons la llei i la tradició jueva dins la qual havien nascut i crescut. Per controlar aquella població es va crear, el 1480, el Tribunal de la Inquisició, un organisme repressiu que segons els seus creadors estava destinat a salvaguardar la puresa de la fe cristiana. El sistema inquisitorial, el desplegament d'una autèntica "maquinària repressora" i les persecucions que es varen desencadenar varen crear autèntiques situacions de terror i de fanatisme.

La condemna per judaitzar podia ser de diverses maneres; la màxima era la de morir a la foguera; quan la persona havia fugit de la ciutat, es dictava la condemna de crema en estàtua, que consistia en cremar un ninot de palla que representava el condemnat o la condemnada. També hi havia els penitenciaments, càstigs i humiliacions que comportaven la confiscació de béns. Qualsevol persona que queia a mans de la Inquisició quedava marcada per sempre més, i no només ella, sinó tota la seva família, fins i tot les generacions que en descendirien.

La Joana Libiana era filla d'una família conversa gironina; el 23 de febrer de 1496 va ser detinguda a Barcelona juntament amb les seves dues germanes, la Marquesa i la Caterina. Totes havien estat acusades de realitzar en secret pràctiques jueves i de "seguir la Llei de Moisés": canviar-se la camisa els dissabtes, no menjar carn de porc, o celebrar algunes festivitats jueves com la Pasqua, l'Any Nou o el Dia de Perdons. Van patir durs interrogatoris, i van acabar confessant. Els foren confiscats tots els béns, mobles i immobles, i varen ser excomunicades i recloses en presó perpètua.



■ Jueus cremant a la foguera. Extret del llibre *Il capello a punta*, pàg. 38.



# L'Expulsió

**A** la Catalunya de finals del s. XV la població conversa havia crescut molt. La majoria seguien vivint als mateixos indrets, on tenien una relació estreta amb els seus antics coreligionaris. Això, segons els inquisidors, era un greu perill, ja que permetia als encara jueus d'adocrinar i recordar als conversos les pràctiques de la religió que ara tenien prohibida, i aquests judaïtzaven amb freqüència i facilitat. Ferran i Isabel, reis d'Aragó i Castella, empesos pels inquisidors i amb la voluntat d'imposar el cristianisme a tots els seus regnes, varen signar el dia 31 de març de 1492 un edicte pel qual donaven a la població jueva tres mesos de temps per abraçar la fe cristiana. Si arribat el termini persistien en la seva antiga religió, haurien d'abandonar les ciutats, les viles i els pobles on havien nascut, i on havien viscut des de tantes generacions enrere.

A Girona, els jurats varen rebre una carta el dia 20 d'abril de 1492, en la qual el rei Ferran feia referència a l'edicte d'expulsió de tots els jueus i jueves i ordenava que es protegissin les persones i els béns en el moment

de la partença, per evitar, tal com es pot llegir en la reproducció facsímil a la vitrina, atacs i violències excessives. A l'inici del mes de juliol d'aquell any, l'aljama de Girona va posar a la venda les sinagogues, el bany ritual, l'escola d'infants, el lloc de reunió i la carnisseria i escorxador comunitari. Tot plegat va ser venut pel preu irrisori de 10 Florins. Els vells espais que durant tants segles havien acollit pregàries i rituals jueus varen convertir-se en una part més de l'entramat urbà, i cristià, de la ciutat de Girona.



■ Els jueus i les jueves varen ser expulsats d'arreu d'Europa, durant els segles medievals. *Hagadà de Sarajevo, fol. 14r. Catalunya, s. XIV. Fascímil. MHJ, Girona.*